

Mitthögskolan
Rektor

Juridiska avdelningen
Christian Sjöstrand
BESLUT

2004-12-21
Reg.nr 31-4305-04

Mitthögskolans handläggning av tentamina i företagsekonomi

Bakgrund

Den 25 oktober 2004 inkom till Högskoleverket kopior av två brev ställda till rektor vid Mitthögskolan och undertecknade av en docent vid högskolan. Det framgick inte vem som skickat dessa kopior till Högskoleverket. I breven hävdade docenten att en institutionshandläggare

- beordrat en annan handläggare att "klippa ihop gamla tentamina i två ämnen och ge ut dessa på eget bevåg utan ämnets (lärarnas) kännedom" (de två ämnena var rättskunskap och företagsekonomi),
- överlämnat tentamen i företagsekonomi till en student för rättning, vilket studenten (som var student på samma kurs) gjort, utan lärares vetskap, och
- anvisat kurslitteratur och undervisningsformer i ett ämne.

Utredning

Högskoleverkets frågor

Högskoleverket bad Mitthögskolan att besvara följande frågor

1. Stämmer det att en anställd som inte är lärare har utformat den aktuella tentamen?
2. Stämmer det att en student har rättat inlämnade skrivningar? Om inte, vem har i så fall rättat dem (var vänlig ange befattning)?
3. Vem är utsedd att vara examinator på aktuell tentamen (var vänlig ange befattning)?
4. Om den beskrivning av förfarandet som lämnas i bifogade handlingar är i huvudsak korrekt, vilka åtgärder avser Mitthögskolan att vidta?

Mitthögskolans yttrande

Mitthögskolan har i yttrande till Högskoleverket anfört följande.

BESLUT

2004-12-21

Reg.nr 31-4305-04

Sid 2

Bakgrund

Ärendet avser tre uppsamlingstentamina som hölls i augusti 2004, dels två tentamina i företagsekonomi, dels en tentamen i rättsvetenskap.

Även om det har kunnat konstateras att de skrivelser som tillställts Högskoleverket innehåller en hel del överdrifter står det likväl klart att ifrågasatt tentamina inte hanterats på ett tillfredsställande sätt. Mitthögskolan ser allvarligt på det inträffade och avser att vidta åtgärder för att säkerställa att händelserna inte upprepas.

Nedan ges en kort beskrivning av omständigheterna kring aktuella uppsamlingstentamina. Därefter behandlas Högskoleverkets frågor 1-3 enskilt för respektive tentamen. Fråga 4 behandlas avslutningsvis, gemensamt för samtliga tentamina.

Omständigheter - kurserna Service management, 5 poäng, C-nivå, respektive Relationsmarknadsföring och turism, 5 poäng, C-nivå, i ämnet företagsekonomi

Uppsamlingstentamen i ämnet företagsekonomi, kursen Service management gavs i Sundsvall, och kursen Relationsmarknadsföring och turism i Östersund. Svaret under punkt 1 gäller för båda tentorna. För punkt 2 och 3 skiljer sig svaren något mellan dem.

Bakgrunden till de problem som uppkom i samband med examinationen i företagsekonomi var att läraren, NN, doktorand i företagsekonomi, som hållit kurserna hade avslutat sin anställning vid Mitthögskolan då uppsamlingstentorna skulle ges. Vid institutionen räknade man med att NN skulle ordna en uppsamlingstentamen medan han utgick från att institutionen skulle utse en ny lärare som också skulle utforma en tentamen. Institutions-sekreteraren Karin Uppling kontaktade NN den 12 augusti för att efterfråga den tentamen institutionen väntade sig att få från honom. På grund av att epost-systemet inte fungerade under några dagar kunde han inte besvara meddelandet förrän den 17 augusti, d.v.s. dagen före tentamen. Vid den tidpunkten hade tentamensfrågan ordnats på annat sätt.

Institutionens grundutbildningssamordningshandläggare Anna Lund och institutionsekonomen Kirsten Johnsson kom överens om att Anna Lund skulle kontakta en annan lärare i företagsekonomi för att få råd om hur de skulle förfara. Normalt är frågan om att få fram lärare till kurser en uppgift som hanteras inom ämnet och inte en fråga för grundutbildningssamordningshandläggaren. Det var emellertid ont om tid och Anna Lund och Kirsten Johnsson bedömde att det var angeläget att snabbt hitta en lärare som kunde ta hand om uppsamlingstentorna. Anna Lund tolkade beskedet från den lärare hon kontaktat att det var möjligt att i ett, krisläge använda en tentamen från ett tidigare tentamenstillfälle. Den tillfrågade läraren tog för sin del för givet att en annan företagsekonamilärare skulle engageras och få till uppgift att ordna en uppsamlingstentamen och att rätta denna. Uppdraget att rätta tentamen för kursen Service management lämnades i Sundsvall till universitetsadjunkten i statsvetenskap, Annika Fahlander och i Östersund till universitetsadjunkten i företagsekonomi, Anna Sörensson. Tentamen i kursen Service management tenderades av en student och tentamen i kursen Relationsmarknadsföring och turism tenderades av tre studenter.

BESLUT

2004-12-21

Reg.nr 31-4305-04

Sid 3

Svar på Högskoleverkets frågor avseende examinationen

1. Det har inte förekommit att en anställd som inte är lärare utformat tentamen. Däremot har en tentamen som tidigare givits som omtentamen för samma kurs på nytt använts vid examinationerna. Det är inte heller riktigt att frågorna till uppsamlingstentamen sammanställts från flera tentamina som tidigare givits på kursen.
2. Det är inte korrekt att en student rättat tentamen. I Sundsvall rättades tentamen av Annika Fahlander som sedan den 1 april 2000 innehar fast anställning som adjunkt i statsvetenskap vid Mitthögskolan. Hon har dessförinnan vikarierat som adjunkt i samma ämne sedan den 1 september 1997. Annika Fahlander hade själv genomgått den aktuella kursen under hösten 2003 och godkändes på kursen den 9 januari 2004. I Östersund rättades tentamen av Anna Sörensson som är adjunkt i företagsekonomi.
3. Utsedd att vara examinator på kursen Service management var universitetslektorn i företagsekonomi Christer Strandberg. För kursen Relationsmarknadsföring och turism var universitetsadjunkten och doktoranden i företagsekonomi Lars-Anders Byberg utsedd att vara examinator. Beslutet att utse examinatore bifogas. Den brist som förekom vid examinationerna var att skrivningarna aldrig kom att överlämnas till examinererna för bedömning. Att betrakta som examinator för uppsamlingstentamen i Sundsvall var därför Annika Fahlander som rättade tentamen och i Östersund Anna Sörensson.

Omständigheter - kursen Handelsrätt 1, 10 poäng, A-nivå, i ämnet Rättsvetenskap

I Sundsvall gavs uppsamlingstentamen i rättsvetenskap, kursen Handelsrätt 1. Även i detta fall uppkom ett missförstånd mellan institutionspersonalen, som planerade för tentamen, och den tidigare läraren om vem som skulle utforma och rätta uppsamlingstentamen. Missförståndet fick till följd att läraren Lars Holmén inte gjorde någon ny tentamen och Anna Lund och Kirsten Johnsson kom överens om att förfara på samma sätt som med uppsamlingstentamina i företagsekonomi. Vid detta tillfälle kontaktades emellertid inte någon lärare innan en tidigare omtentamen gavs på nytt.

Ingen student tenterade ifrågavarande tentamen.

Svar på Högskoleverkets frågor avseende examinationen

1. Även vid denna tentamen avsågs att ge en tidigare omtentamen som uppsamlingstentamen på samma kurs. Det är alltså inte riktigt att en anställd som inte är lärare utformat tentamen.
2. Tentamen i Handelsrätt 1 skulle, om någon student tenterat densamma, kunna ha rättats av Mats Broman, universitetslektor i rättsvetenskap.
3. Utsedd att vara examinator på kursen var Mats Broman, se bifogat beslut (utelämnat här).

Svar på Högskoleverkets fråga om åtgärder med anledning av det inträffade

4. Såväl vad avser kurserna i företagsekonomi som kursen i rättsvetenskap har problemen haft sitt ursprung i missförstånd mellan personal som sköter planeringen vid institutionen och de lärare som hållit kurserna och som avslutat sin anställning vid Mitthögskolan. Examination utgör myndighetsutövning och Mitthögskolan har ett ansvar för att myndighetsutövningen utförs på ett

riktigt sätt. Förutom de rättsliga aspekterna är det viktigt att också betona examinationens betydelse i ett kvalitetsperspektiv. Det är därför inte acceptabelt att missförstånd mellan institutionens personal och lärare som avslutat sin anställning får till följd att examinationen blir bristfällig. Det ankommer på högskolan att säkerställa en kvalitativ och rättssäker examination, och högskolan har det yttersta ansvaret för att undanröja eventuella missförstånd som kan leda till brister i examinationen.

För att examinationen skall kunna genomföras på ett riktigt sätt krävs att examinators har nödvändiga kvalifikationer och tillräckligt med tid för att förbereda examinationen. Mitthögskolan har i syfte att säkerställa examinatorer kompetens beslutat att denne, vid examination på C-nivå, skall inneha doktorsexamen eller motsvarande kompetens i ämnet. Beslutet att utse examinators avilar prefekten och skall dokumenteras.

Det inträffade påvisar att institutionsledningen inte varit tillräckligt tydlig med att klargöra de regler som gäller vid examination och understryker behovet av att rutiner omedelbart utformas för att säkerställa att examinationerna följer regelverket. För att undvika liknande händelser vid andra institutioner är det angeläget att även övriga institutioner får i uppdrag att se över rutinerna för examination.

För den framtida kvalitetssäkring har i den nya beslutsordning, som kommer att träda i kraft den 1 januari 2005, examinationens betydelse särskilt markerats genom att fakultetsnämnderna får ansvaret att utse examinators medan prefekten uttryckligen får ansvaret för att se till att det finns en examinators för varje kurs.

I samband med att den nya organisationen träder i kraft planeras, bl.a. i avsikt att säkerställa myndighetens förvaltningsrättsliga standard, omfattande utbildningsinsatser för personal i beslutande ställning. Under utbildningen kommer de krav som ställs i samband med högskolans myndighetsutövning särskilt att uppmärksammas.

Tillämpliga regler

Enligt 6 kap. 10 § andra meningen högskoleförordningen (1993:100) skall betyg bestämmas av en av högskolan särskilt utsedd lärare (examinators).

Högskoleverkets bedömning

Mitthögskolan skall kritiseras för att betyg på två kurser, Service management och Relationsmarknadsföring och turism, har beslutats av lärare vid högskolan som inte varit utsedda att vara examinators på kurserna. Högskoleverket är även kritisk till att tentamensfrågorna på dessa kurser valts ut av personal som inte haft anställning som lärare.

Mitthögskolan har anfört att det inte är korrekt att en student rättat en av tentamina i företagsekonomi. Högskolan har påpekat att den rättande läraren är anställd som lärare vid Mitthögskolan i ämnet statsvetenskap och att hon genomgått och godkänts på den aktuella kursen i företagsekonomi i början av 2004. Att en lärare i statsvetenskap rättar en tentamen i företagsekonomi framstår som mindre lämpligt, men eftersom läraren uppfyller de formella kraven för att vara examinators kan detta inte ifrågasättas från formell synpunkt. Mitthögskolan

BESLUT

2004-12-21

Reg.nr 31-4305-04

Sid 5

har tagit fasta på att brister i handläggningen förekommit och redovisat åtgärder som framstår som ändamålsenliga. Högskoleverket avslutar därför ärendet med den kritik som uttalats ovan.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskanslern i närvaro av kanslichefen Lennart Ståhle, chefsjuristen Annica Lindblom och avdelningschefen Ragnhild Nitzler efter föredragning av verksjuristen Christian Sjöstrand.

Sigbrit Franke

Christian Sjöstrand